

Зоряна Мирончук

к.е.н., доцент,

Львівський національний університет,

Руслана Андрушко

к.е.н., доцент,

Львівський національний університет

СУТЬ КОНТРОЛІНГУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ОБЛІК

Любий бізнес побудований на тому щоб максимально отримати прибутки, тому для реалізації цих цілей підприємствам-виробникам залишається тільки створення конкурентоспроможної продукції, продукції яка принесе їм дохід, а це може відбуватися в основному в умовах глобалізації й формування економіки знань, запровадження прогресивних інновацій які б охоплювали весь комплекс управлінських заходів, в основу яких покладено систему контролінгу.

Головною невирішеною проблемою на сьогоднішній день залишається відсутність єдиного концептуального підходу щодо визначення складових системи контролінгу інноваційної діяльності підприємств, процесів його запровадження та функціонування.

Основною метою інноваційних процесів є концентрація ресурсів на напрямках, які забезпечують прискорення науково технічного прогресу із врахуванням одержання таких нововведень як винаходи, наукоємні технології.

Як відомо, інновація, від англійського "innovation", – це нове науково-технічне досягнення, нововведення як результат впровадження нового продукту. Більшість прогресивних нововведень знаходять реальне втілення у створенні наукоємної і конкурентоспроможної продукції, що є одним з важливих результатів інноваційної діяльності.

Можна погодитися з Нестеров В.Н., який вважає що: «Необхідною умовою досягнення високої ефективності, як відомо, є оцінка величини витрачених коштів та отриманих результатів. Тому і виникає необхідність створення обоснованої системи управління витратами, яка повинна базуватися на взаємозв'язку всіх функцій управління та охоплювати всі стадії інноваційного циклу у всіх задіяних в цьому підрозділах» [1, с. 158].

У вітчизняній теорії побутують два поняття, пов'язані із впровадженням інновацій – інноваційна діяльність та інноваційний процес. Очевидно, що розгляд цієї проблеми крізь призму процесного підходу в класичному розумінні за сучасних умов господарювання є не доцільним. Поняття "інноваційна діяльність" дає можливість розглядати це явище за системним підходом. З огляду на це її розділяють на такі три етапи: формування прикладної ідеї, узгодження питань інвестування проекту, впровадження проекту. Методика роботи на двох останніх етапах є більш дослідженою у науковій літературі. Серед пріоритетних напрямків управління інноваційними проектами, що сприяють розвитку підприємства, можна назвати кілька підходів [2, с.79].

На нашу думку при розгляді інноваційного процесу потрібно також враховувати такі компоненти як наука, технологія, економіка і освіта.

Структуру інноваційного процесу зображено на рис. 1.

Контролінг інноваційних процесів є не менш важливий у прийнятті управлінських рішень щодо використання тих чи інших інновацій.

Під «контролінгом» слід розуміти комплексну систему управління підприємством, яка включає в себе управлінський облік, облік та аналіз витрат з ціллю контролю всіх статей витрат, всіх складових нової продукції (послуг), всіх підрозділів та подальшого планування.

Для оперативного контролінгу головною метою є створення системи управління, яка ефективно допомагає досягати поточні плани підприємства, а також оптимізує співвідношення «витрати – прибуток». Основною відмінністю залишається орієнтир оперативного контролінгу на короткострокові цілі, а стратегічного – на довгострокові, й також ступінь невизначеності – в стратегічному контролінгу він значно вищий. Однак взаємозв'язок між оперативним та стратегічним плануванням саме інноваційної діяльності достатньо виражений [2, с.295].

Рис. 1. Структура інноваційного процесу

Перш ніж контролювати і управляти, необхідно скласти план реалізації проекту. Завдання планування проекту передбачає формулювання і встановлення параметрів проекту: заходів, термінів, потужностей (людських і матеріальних ресурсів), витрат [3, с.112].

Розподіл функцій при плануванні і контролінгу проекту щодо його параметрів подано на рис. 2.

Функції	Параметри проекту
Заходи	Потужності
Терміни	Витрати
Планування	Планування проекту
Контроль	Проект-контролінг
Управління	

Рис. 2. Розподіл функцій при плануванні і контролінгу проекту

Служба контролінгу самостійно розробляє план реалізації інноваційного проекту. Ця функція покладена на керівника проекту. Проте методики і інструменти планування повинні бути розроблені і представлені проектній групі спеціалістами служби контролінгу - контролерами. Розробка формулярів для планування і контролю проекту також відноситься до функцій контролерів.

Контролінг націлений на скорочення часу розробки. Процес керування даною системою передбачається повинен базуватися на поглибленому аналізі цього процесу. При цьому доцільно використовувати зовнішні та внутрішні індикатори. Сам аналіз має кілька етапів [3, с.95]:

1. Аналіз попиту. У ході аналізу доцільно визначити позиції в конкуренції, прогнозувати виручку, час розробки, якість, витрати.

2. Визначення потенціалу підприємства. Сьогодні важливо скоротити терміни і підвищити якість розробки.

3. Концепція. Концепція має охоплювати широке коло питань: технологія; виробництво; продукти; проекти; організаційні структури (кооперування, союз); керівництво; працівники; фінансові ресурси; основні засоби; планування; контроль; управління

4. Ефективність. Ефективність передбачає позитивний кінцевий результат проведення контролінгу.

Зарубіжний досвід показує, що за рахунок контролінгу сьогодні можливо знизити в середньому до 50% витрат, при цьому в 2 рази знизити терміни впровадження розробки [4, с.117].

Що стосується обліку, то до найважливіших завдань контролінгу слід віднести:

- створення системи збору та обробки інформації;
- розробка методів обліку;
- розробка критеріїв оцінки діяльності підприємства.

Вирішення цих завдань пов'язане з:

- представленням інформації для складання планів;
- встановленням допустимих меж відхилень;
- аналізом причин і розробкою пропозицій для зменшення відхилень;
- обліком і контролем витрат і результатів;
- розробкою інструментарію для планування, контролю та прийняття управлінських рішень.

Для покращення ведення обліку витрат і проведення контролінгу інноваційних процесів першочергове місце займає створення умов для якісного збору, обробки, проведення належного

аналізу, документальної фіксації результатів важливе місце займає впровадження автоматизованих систем управління на підприємствах.

В результаті того, необхідно здійснювати модернізацію даних інформаційних систем. Результатом впровадження інформаційної системи повинна стати система управлінського обліку та підтримки прийняття рішень, завданням якої є надання ефективної допомоги керівництву для виконання ним функції управління підприємством. Виходячи з поставлених цілей, можна сформулювати завдання, які має вирішувати інформаційна система.

Основні виконувані завдання:

- автоматизація бухгалтерії;
- автоматизація управлінського обліку;
- отримання даних щодо виконання планів організації (планів заходів та бюджету).

Реалізація завдань підготовки та обробки документації. Виконання завдань пов'язаних з організацією документообігу та ведення архівів документації - програми для автоматизації документообігу.

За підсумками роботи можна зробити наступні висновки:

– Контролінг є невід'ємною частиною створення конкурентоспроможної продукції в ринковому середовищі;

– Контролінг як показує світовий досвід є стратегічним інструментом в інноваційних процесах створення нової продукції, який дозволяє скоротити інноваційний цикл, витрати розробки і виробництва, найважливіший стратегічний інструмент антикризового управління;

– Найбільш складна система контролінгу пов'язана з пошуком і обґрунтуванням вибору варіанта виробничих і фінансових інвестицій. Її практичне використання в цих умовах можливо тоді, коли економічне становище підприємств стабілізується, а ринкові інструменти господарювання стануть функціонувати в повній мірі.

– Впровадження контролінгу потребуватиме певних зусиль, змін у системах обліку, контролю, аналізу та управління, але все це виправдовує той ефект, який можна реально отримати від впровадження контролінгу;

– Проведення автоматизації ведення контролінгу інноваційних процесів, виконання завдань полягає в забезпеченні правовою інформацією – консультаційно-правові програми. Система повинна мати максимальні можливості з налаштування:

- методологія бухгалтерського обліку;
- обробка даних документів.

Список використаних джерел

1. Нестеров В.Н. Учет и анализ в системе управления издержками инновационной деятельности предприятия. Казань 2002. 433с./ www.lib.ua-ru.net.

2. Яковлев Ю.П. Контролінг на базі інформаційних технологій. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 318 с.

3. Сахаров А.М. Методичні засади управління інноваціями в системі контролінгу /А.М. Сахаров Актуальні питання забезпечення військ (сил) у транспортному відношенні. Міжвузівський збірник наукових праць. Випуск № 5 /Под ред. д.в.н. Целиковскої А.А. СПб., ВАТ. 2006. 289 с.

4. Бовін А.А. Управління інноваціями в організаціях. М.: Омега-Л, 2006. 415 с.